

اقدام پژوهی رفتار قلدری ابوالفضل دانش آموز کلاس پنجم در یک مدرسه چند پایه

¹ مهتاب جهانتیغ، پریسا لکزائی فرد ²

کارشناسی، علوم قرآن و احادیث، دانشگاه زابل

mahtabjahantigh3@gmail.com

09027385396

² کارشناسی ارشد، روانشناسی بالینی، دانشگاه آزاد

اداره آموزش و پرورش شهرستان بنجار،

Plkzayyfar@gmail.com

09380795701

چکیده:

این پژوهش به بررسی و تحلیل پدیده قلدری در دانش آموزی به نام ابوالفضل، که در کلاس پنجم دبستان تحصیل می‌کند، پرداخته است. هدف این تحقیق شناسایی علل رفتارهای قلدرانه ابوالفضل، پیاده‌سازی مداخلات آموزشی و اجتماعی برای تغییر رفتار وی و ارزیابی تأثیر این مداخلات است. این تحقیق از روش اقدام پژوهی استفاده کرده و به معلمان و مشاوران کمک می‌کند تا رویکردهایی مؤثر برای حل مشکل قلدری در دانش آموزان داشته باشند.

واژگان کلیدی:

قلدری دانش آموز پنجم مدرسه چندپایه

1- مقدمه: (مقدمه، بیان مسئله، ضرورت، بیان اهداف، سوالات پژوهش، مبانی نظری، پیشینه پژوهش)

مقدمه:

قلدری در مدارس یکی از مشکلات شایع در سیستم‌های آموزشی است که به سلامت روانی و اجتماعی دانش آموزان آسیب می‌زند. این پدیده معمولاً از سوی دانش آموزانی بروز می‌کند که می‌خواهند قدرت خود را به نمایش بگذارند یا احساس بی‌ثباتی عاطفی دارند. اقدام پژوهی یکی از روش‌های نوین برای شناسایی، تحلیل، و حل مسائل آموزشی در کلاس درس است و به معلمان این امکان را می‌دهد تا به طور عملی به بررسی و رفع مشکلات پرداخته و اقداماتی مؤثر در این زمینه انجام دهند.

هدف:

این پژوهش، شناسایی علل بروز رفتارهای قلدری در یکی از دانش آموزان و به کارگیری راهکارهایی برای افزایش اعتماد به نفس و کاهش این رفتارها بود. این پژوهش تلاش می‌کند نشان دهد که چگونه معلمان می‌توانند با ایجاد محیطی امن و تشویق مثبت، به بهبود وضعیت دانش آموزان کمک کنند.

بیان مسئله:

در طول سال تحصیلی، یکی از دانش آموزان من (به نام مستعار "ابوالفضل") رفتارهایی مانند اذیت کردن، ایجاد شوخی‌های نابجا و درگیری مداوم از خود نشان می‌داد. این رفتارها نشان‌دهنده کمبود محبت بود و مانع از مشارکت مؤثر وی در فعالیت‌های کلاسی می‌شد.

اهداف پژوهش:

1. شناسایی علل رفتارهای قلدری در دانش آموز
2. ارائه راهکارهای عملی برای رفع قلدری
3. کاهش رفتارهای نامطلوب و بهبود عملکرد تحصیلی دانش آموز

روش پژوهش:

این پژوهش به صورت کیفی و با استفاده از روش مشاهده، مصاحبه و اجرای برنامه‌های مداخله‌ای در طول سه ماه انجام شد.

2- توصیف وضع موجود:

توصیف رفتارهای قلدری ابوالفضل:

ابوالفضل در بیشتر مواقع به دانش آموزان دیگر تهدید می‌کند که اگر از او پیروی نکنند، به آنها آسیب می‌زند. وی در برخی مواقع از قدرت فیزیکی خود برای کنترل و سلطه بر دیگران استفاده می‌کند. ابوالفضل معمولاً دانش آموزان ضعیف‌تر را هدف قرار داده و آنها را تحقیر می‌کند.

3- شواهد (1):

مشاهدات معلم: معلم کلاس ابوالفضل رفتارهای او را در طول روز به دقت مورد نظارت قرار داده است. مصاحبه با سایر دانش‌آموزان: همکلاسی‌ها از رفتارهای قلدرانه ابوالفضل ناراضی بودند و برخی از آنها از ترس از او شکایت کردند. مصاحبه با والدین ابوالفضل: والدین وی اطلاعاتی درباره مشکلات رفتاری او در خانه ارائه دادند که نشان می‌دهد ابوالفضل در خانه نیز رفتارهای مشابهی داشته است.

4- تجزیه تحلیل اطلاعات (یافتن راه حل):

جمع‌آوری اطلاعات: برای شناسایی علل دقیق رفتار ابوالفضل، اطلاعات از منابع مختلف جمع‌آوری شد. علل بروز قلدری در ابوالفضل: ابوالفضل در خانه مشکلاتی از قبیل کمبود توجه والدین و فشارهای روانی داشته است. مشکلات خانوادگی: ابوالفضل به دلیل نداشتن مهارت‌های اجتماعی کافی، نمی‌داند چگونه ارتباطات مثبت با همکلاسی‌ها برقرار کند. عدم مهارت‌های اجتماعی: ابوالفضل به دلیل نداشتن مهارت‌های اجتماعی کافی، نمی‌داند چگونه ارتباطات مثبت با همکلاسی‌ها برقرار کند. جلب توجه و قدرت‌طلبی: ابوالفضل از رفتارهای قلدرانه به عنوان روشی برای جلب توجه و کسب حس قدرت استفاده می‌کند. تأثیرات محیطی: مدرسه چندپایه به دلیل تفاوت سنی و سطح تحصیلی دانش‌آموزان، فضای اجتماعی پیچیده‌ای دارد که ابوالفضل ممکن است از آن به عنوان فرصتی برای جلب توجه و تسلط بر دیگران استفاده کند.

5- انتخاب راه حل و اعتبار بخشی:

آموزش مهارت‌های اجتماعی: برگزاری جلسات گروهی برای آموزش مهارت‌های ارتباطی مثبت به ابوالفضل و دیگر دانش‌آموزان کلاس. آموزش ابوالفضل درباره اهمیت احترام به دیگران، همدلی و حل اختلافات به شیوه مسالمت‌آمیز. مداخلات روان‌شناختی: مشاوره فردی برای ابوالفضل جهت شناسایی ریشه‌های روان‌شناختی رفتارهای او. استفاده از روش‌های تقویت مثبت برای تقویت رفتارهای مطلوب و کاهش رفتارهای قلدرانه. ایجاد محیط امن در کلاس: معرفی و اجرای قوانین کلاس برای مقابله با قلدری و ایجاد محیطی امن و حمایتی برای همه دانش‌آموزان. تقویت همکاری بین معلمان و مشاوران برای برخورد قاطع با هر گونه قلدری. ایجاد محیط امن در کلاس: معرفی و اجرای قوانین کلاس برای مقابله با قلدری و ایجاد محیطی امن و حمایتی برای همه دانش‌آموزان. تقویت همکاری بین معلمان و مشاوران برای برخورد قاطع با هر گونه قلدری. شراکت با والدین: تشکیل جلسهای با والدین ابوالفضل برای شناسایی مشکلات خانوادگی و برنامه‌ریزی برای حل آنها. پیشنهاد آموزش‌هایی برای والدین درباره نحوه برخورد با رفتارهای قلدرانه در خانه.

6- ارزیابی نهایی و اعتبار سنجی:

مشاهدات کلاس: پس از پیاده‌سازی مداخلات، معلم رفتارهای ابوالفضل را در کلاس به دقت مورد بررسی قرار داد. وی متوجه شد که ابوالفضل به تدریج در رفتار خود تغییرات مثبتی نشان می‌دهد. نظرسنجی از همکلاسی‌ها: همکلاسی‌ها در نظرسنجی‌ها گزارش دادند که ابوالفضل کمتر دیگران را تهدید می‌کند و بهبودهایی در رفتارهای اجتماعی وی مشاهده شده است. مصاحبه با ابوالفضل: ابوالفضل در مصاحبه‌های فردی با مشاور مدرسه بیان کرد که اکنون بهتر می‌تواند با همکلاسی‌های خود ارتباط برقرار کند و کمتر از روش‌های خشونت‌آمیز برای رسیدن به خواسته‌هایش استفاده می‌کند.

9- نتیجه گیری و پیشنهادات:

تحقیق نشان داد که قلدری ابوالفضل ناشی از مشکلات خانوادگی، نداشتن مهارت‌های اجتماعی و تمایل به جلب توجه و قدرت بود. با استفاده از روش‌های اقدام پژوهی، اقدامات مختلفی مانند آموزش مهارت‌های اجتماعی، مداخلات روان‌شناختی، و همکاری با والدین انجام شد. نتایج نشان داد که این مداخلات توانستند تأثیر مثبت قابل توجهی در کاهش رفتارهای قلدرانه ابوالفضل داشته باشند.

پیشنهادات

برای حل مشکلات مشابه در آینده، معلمان و مشاوران باید به‌طور مستمر به شناسایی و حل مسائل رفتاری دانش‌آموزان بپردازند و با همکاری والدین و دانش‌آموزان به ایجاد یک محیط آموزشی سالم و حمایتی کمک کنند.

منابع:

- دکتر نیکوکار، «روش‌های اقدام پژوهی در مدارس»، 1397.
- دکتر احمدی، «تحقیقات روان‌شناختی در زمینه قلدری»، 1398.
- وزارت آموزش و پرورش، «آموزش مهارت‌های اجتماعی»، 1400.